

POECI

DLA PRUSZKOWA

POECI

DLA PRUSZKOWA

Książnica Pruszkowska
im. Henryka Sienkiewicza
2017

**Copyright © for this edition by Książnica Pruszkowska
im. Henryka Sienkiewicza, 2017**

Projekt okładki i rysunek na str. 8: *Michał Bernaciak*

Korekta: *Zespół*

Skład i łamanie: *Beata Włodarczyk*

Organizacja produkcji: *Rachocki i S-ka, Pruszków*

Publikacja została sfinansowana przez Urząd Miejski
w Pruszkowie

ISBN 978-83-62144-52-5

Wydanie pierwsze

Książnica Pruszkowska im. H. Sienkiewicza

ul. Kraszewskiego 13

05-800 Pruszków

tel. 22 758 47 39

tel./fax 22 730 10 80

e-mail: ksiaznica_pruszkowska@biblioteka.pruszkow.pl

OD WYDAWCY

Trąbki Wielkie, Myszków, Malinówka Wielka, Czudec, Kórnik, Biadaczka, Wieliczka, Tykocin, Bielsko-Biała, Opole, Gdańsk, Puszczew, Łódź, Chodzież, Poznań, Olkusz, Wrocław, Dębica Kaszubska, Gdańsk, Studniska Dolne, Czarna Białostocka, Kępice, Zielona Góra, Turek, Kętrzyn, Jaworzno, Łapy, Staszów, Żyrardów, Płock, Katowice, Warszawa... Poeci z tych i wielu innych miejscowości napisali wiersze dla Pruszkowa...

W roku 2016 w ramach XIV Edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. C. K. Norwida, dla uczczenia setnej rocznicy nadania praw miejskich naszemu miastu, wprowadziliśmy okolicznościową kategorię „wiersz o Pruszkowie”. Spośród ponad stu nadesłanych utworów do niniejszego tomiku wybraliśmy kilkadziesiąt.

Nie stosowaliśmy specjalnej selekcji, nie dzieliliśmy wierszy na lepsze czy gorsze, chcieliśmy raczej ukazać szeroki zakres tematyczny i wielość środków artystycznych. Zapewne niektórzy z poetów nie byli nigdy w naszym mieście, znają je tylko ze słyszenia, niektórzy tylko z okien pociągu czy samochodu. A jednak napisali tak jak czują, jak widzą, jak słyszą...

Treść i nastrój utworów są różnorodne. W wielu pojawia się tematyka konkretna, poważniejsza, związana z Dulagiem, kirkutem, macewami, Procesem Szesnastu; w innych Pruszków służy tylko jako temat do uniwersalnych poetyckich refleksji, w jeszcze innych dominuje tematyka lekka, żartobliwa, a nawet humorystyczna (limeryki, fraszki).

Nad treścią i formą góruje temat: Pruszków. Nasze miasto. Doskonale pojęli to nasi poeci. Podobnie jak doskonale od piętnastu prawie lat pojmują sens i temat naszego Konkursu Norwidowskiego.

Na zakończenie uwaga natury technicznej: staraliśmy się, podobnie jak w edycjach konkursowych, w miarę możliwości być wiernym zapisowi oryginalnemu wierszy, zachowaliśmy układ (tam gdzie było to możliwe) wersów, wyróżnienia stosowane przez autorów. Nie ujednolicaliśmy na siłę zapisów.

I jeszcze jedna ważna uwaga, a raczej podziękowanie dla wszystkich autorów i przeprosiny dla tych, których wiersze nie weszły do tego zbioru. Może w kolejnym tomiku...

Nasze miasto jest tego warte!

I nagroda w kategorii wierszy o Pruszkowie w ramach
XIV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego
im. C. K. Norwida

Ireneusz Jaskólnik

Warszawa

60 068 mieszkańców pruszkowa

nie ma żadnej prawdy, która nie byłaby
    kłamstwem: wśród 60 068 mieszkańców
zawsze znajdzie się czarna owca, która wszystko
    sknoci. choć nie wynika z tego
chyba żadna prawda. 60 068 mieszkańców
    pruszkowa mieszka między innymi
w bąkach i w ostoi, choć trudno wyciągać z tego
    jakieś wnioski, może bardziej
przydatna będzie fabryka ołówków, owinąć
    prawdę wokół ołówka: to mogłoby się
udać: prawda na temat pruszkowa jest jak twardy
    grafit: rysuje się na czołach
ludzi w parkach i na ulicach, w domach, szkołach,
    zakamarkach pod mostami i w miejscach
nieznanych mapom i encyklopediom.

60 068 – to trochę jak szyfr, gdzie jest zamek,
    który otwiera ta kombinacja? spróbuj
wystukać ją o metal torów, o powierzchnię wody
    stawu w parku potulickich. może

usłyszysz odzew, poznasz duszę pruszkowa. nie
szukaj prawdy o tym mieście, ona
znajdzie się sama, ma twarz kościołów i banków,
dłonie wysmukłe jak ulice, jej brzuchem
są dzielnice, paznokciami szyby opuszczonych
domów.

II nagroda w kategorii wierszy o Pruszkowie w ramach
XIV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im.
C. K. Norwida

Bogusław Olczak

Warszawa

ART. Tworki

gdy dostawała ataku szału
podrzucano jej kredki bambino
uspokajała się malując własny świat
w całkiem odmiennych barwach

niebo było czerwone
a słońce czarne
ziemia zawsze spękana
brakowało ludzi i zwierząt

kiedyś uciekła na dach
podczas sekcji odkryto artystkę

III nagroda w kategorii wierszy o Pruszkowie w ramach
XIV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego
im. C. K. Norwida

Marta Jurkowska
Olkusz

Pod Pruszkowem

urodziłam się tu
między rzeką a lasem,

wyrośłam pod olchą
w mule dzieciństwa.

znam tutaj wszystkie
ścieżki, zastygłe
na mapach powiek.

córka przerasta mnie
O głowę, moją chałupę
przerasta lebioda i kalina.

pod płotem zbutwiałe
koryto rzeki

I drzewo z przetrąconym
kręgosłupem.

ryby połykają światło,
córka potajemnie
wspina się na księżyc,

ucieka do irlandii.

III nagroda w kategorii wierszy o Pruszkowie w ramach
XIV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego
im. C. K. Norwida

Tomasz Pohl
Zduńska Wola

KREDKI ZOSTAŁY RZUCONE

Na początku mój świat była to *tabula rasa* ale
Pamiętam ulicę Ołówkową prowadziła prosto
Z mojego tornistra do pulpitu ławki potem
Mijała skrzyżowanie bloku rysunkowego z linijką
Tam mieszkały moje pierwsze kredki w czasach
Gdy wyrastałem ze słowa *Bambino*

Kredek było dwanaście niczym dwunastu Apostołów
Patronów moich kolorów błogosławionych które
Ubarwiały szkolne lata i wytyczały nowe szlaczki

Także ołówki stawiały pierwsze litery
Szlachetnym grafitem na początku
Były to Słowa kreślone spod znaku
Zodiaku *Pruszków ulica Ołówkowa*

Tajniki pisma technicznego wymagały pochylenia
Liter tak samo pochyleni nad klęską byli idący tędy
Warszawiacy którzy przeżyli Piekło Powstania nie
Przeżyło Hadesu okupacji kilka tysięcy Praszekowian
Rozstrzelanych wywiezionych do obozów Zagłady
I tych którzy za naszą i waszą Wolność z bronią
w ręku

Po to żeby po latach można było
Zamienić Ołówkową na Kolorową
Smutną żałobę podziemnych grafitów
Zastąpić wolnością barw i widzieć
Przyszłość w jasnych kolorach

Krzysztof Martwicki

Płońsk

Pruszków

Agnes pracuje w Millenium Plaza
przy oknie z widokiem
wysłała pracowników do Niemiec
dziś to się nazywa pośrednictwo

Agnes wprawną ręką odhacza
tych którzy już tam
od tych którzy jeszcze tu
na gumtree na rampie

Agnes kocha wiosnę forsycje
zimę lato też lubi
ale najbardziej jesień
taka już jest tak ma

Agnes czeka na październik
kiedy rzesza ruszy na wykończeniówkę
wtedy szefom w korpo dumnie powie
tędy przeszła Polska

Michał Gajda

Września

Dulag 121

w czterdziestym czwartym jesień przyszła
zbyt wcześnie z chłodem i z deszczami
czarnymi od popiołów miasta
które wśród ognia ciągle trwało

w snach posrebrzona nocna Wisła
płynęła przez zamknięte bramy
i rozjeżdżonej szosy asfalt
głosami zmarłych nad mgłą białą

stolica kraju na wygnaniu
stłoczona w zawszawionych halach
z jednym talerzem na dziesięciu
bardziej prawdziwa niż peany

tworzone o niej albo za nią
bo jedna fotografia stara
opowie przecież znacznie więcej
o tamtych ludziach i nas samych

Bogdan Nowicki
Świętochłowiec

„Pruszkowskie macewy”

Oprószyło Pruszków.
Drzewa oprószone szronem.
Przechodnie oprószeni śniegiem.

Bóg nie jest nieruchomy.

Wiruje na podwórkach, gdzie pamięć
Bez kresu wyciąga ku sobie krok,
Jak chłopiec żydowski po bar micwie.

To tam,
Pod murem kiedyś rzędem stali w tradycyjnych
Strojach chasydzkich, pokazuje dłoń, wyrastająca
W niemy pień.

Niebo musiało być w dobrym humorze,
Że na ulicach deptanych szmaciakami
Grało im muzykę.

Zostali objęci ograniczeniem pobytu.

Przychodzili znikąd i wracali donikąd napoić
Błękitne stada kóz.

Fajga, Zelka, Herscha, Leiba, Guldka
Nie znaleźli inskrypcji
Na macewie.

Płyta kamienna okazała się zbyt płytka.

Ale oni tutaj są.

Zewsząd oprószają Pruszków.

Do niczego innego nie zdolni, roztapiają się
Gwiazdką
Na mokrych szybach...

Magdalena Cybulska

Łódź

Kirkut w Pruszkowie

Kto tutaj zasiał te wszystkie macewy? Jedna koło
drugiej. Zakwitły
zielonymi listeczkami mchów. Złamane drzewa,
otwarte księgi i trójramienne świeczniki.
A to przecież nie wiosna. Jak bramy do lepszego
świata. Wystarczy krok.
Czekają na swoją wieczność. Cierpliwie.
Zostawiłam po sobie jeden kamyk, który
nie ocala. Nie wiem gdzie oni teraz są i czy ich
kiedykolwiek odnajdę.
W tym labiryncie umarłych. Czasu wypełnionego
po brzegi. Macewy są jak
milczący las. Żaden wiatr nie ma w sobie tyle
siły, aby zaszumiały.
W domu przedpogrzebowym zawsze pachnie
śmiercią. Jest ona lepka, przykleja się do ścian i
ludzkich rąk. Stary Chaim zawsze próbował zmyć
jej ślady przy studni. Ale jego już nie ma.
Został mieszkańcem opowieści powtarzanej przez
wiele ust. Zmieniała ona barwy i odcienie.
Kto jednak dziś naprawdę w nią wierzy?

Maria Mazińska

Pruszków

Piosenka z Lipowej

W Pruszkowie na Lipowej szkoła, domy, drzewa.
W miejscu starej cegielni jedna lipa sucha.
I gład siwy. Tam rankiem mały rudzik siada.
O czym śpiewa? Dlaczego? Usiądź i posłuchaj.

Karl był dobrym żandarmem - rozłożył banknoty,
chwilę milczał, wydusił w końcu „Sie tun es”
„Ty to zrób”. Policjant wstrząsnął głową: nie.
Za psa pewnie bym przyjął, ale to nie pies.

Działał szybko. Uwagę odwrócił kamykiem.
Gdy dziecko się schyliło wystrzelił dwa razy.
Zaklął, schował rewolwer, potem zgiął się wpół
Wstrząsany spazmem torsji, złości i odrazy.

„Tutaj zamordowano ośmiuset Polaków”-
krzyczy kamień do ludzi przechodzących obok.
Więc ptak zna więcej pieśni... Wsłuchaj się w ich słowa
na niedzielnym spacerze ulicą Lipową.

Waldemar Konieczny

Poznań

Dulag 121

Najpierw córko, musisz przebiec tych kilka
płonących ulic miejskich.
Skulona gradem bomb, bezlitością karabinów
maszynowych.

Potem córko, będą bić, poniżać, szturchać, może
zgwałcą.
Gdy wyobrazisz sobie, że koszmar minął, zamkną
cię na cztery spusty z innymi.

Tysiące wystraszonych cieni w pruszkowskim dulagu
zerka na świat z nadzieją i strachem.

Na kolejowej stacji zatrzasną ich marzenia
o wolności żelaznymi sztabami.

Piotr Zemanek
Bielsko-Biała

Kirkut w Pruszkowie

w jakim języku szumi trawa kiedy kładzie się na
pochylonych smutkiem macewach, czy przywołuje
szepem dawnych mieszkańców, pyta gdzie się
podziali,
na rogu ulicy czuć jeszcze zapach pierników.

jakim językiem skrzypi stara brama, żeby mogli się
zrozumieć ci z jednej i drugiej strony muru. odbija się
od niego śmiech i krzyki bawiących się tu dzieci,
w atelier pozostały ich cienie na szklanych negatywach.

z okna pociągu widać znikające w pamięci krajobrazy,
dalekobieżne pociągi nie zatrzymują się na stacji,
świsł wpadającego przez okna wiatru przynosi hałas
warsztatów kolejowych i cichy lament nieobecnych.

Lidia Ryś
Kórnik

spacer nad brzegiem

rozmyślałam nad Utratą
na placu Durchgangslager 121
w zadumie, w lekkiej mgle
w chłodnej ciszy w milczeniu
przechadzają się kolejne pokolenia

ich dusze kładą się cieniem

zawracam kijem tuż przed centrum
dziedzictwa kulturowego w budowie
jak przyszłość na powojennych obrazach
albo jak wiara nadzieja
i miłość do miejsca skąd korzenie
i serce

Anna Oliwińska-Wacko

Czudec

Chwila w Pruszkowie

Pojechać do Pruszkowa... może tego lata?
Odszukać Sienkiewicza wakacyjne ślady,
Zresztą... wybrać się warto i nieważna data
I głowa przecież też nie od parady.

W Żbikowie porozmawiać o kilku biedronkach,
Malowanych piórem księdza Twardowskiego,
Może spotkać je nawet na tamtejszych łąkach
Kolorowym świtem kwitnących dla niego.

Zanurzyć się w pradziejów ciekawą opowieść,
Gdzie barbarzyńscy wciąż walczą wojowie,
Usłyszeć ostre dźwięki żelaza i dowieść,
Że warto się znaleźć na chwilę w Pruszkowie.

Agata Michalec

Staszów

Mieszkańcom Pruszkowa

Zrozumiałam, że to Miejsce da się kochać
lecz wymaga to czułości archeologa.
Dłoń musi być ciepła, by spod warstwy błota
wydobyć ślady nieobute, grzechy nieobyte
i nasz spacer nieprzyzwoicie niewinny.

Skleić misę i dzban,
jak skleja się, początkowo niezrozumiałe, Tablice
z przykazaniami wymarłych cywilizacji...

Lecz do tego potrzeba Czasu i Miłości,
Miłości i Czasu.

Wtedy nawet skamieniałe pomniki
uwolnią ludzi
w środku Miasta.

Życie przetoczy się opowieścią Poetów
i bardzo starych ludzi...

Jerzy Fryckowski
Dębica Kaszubska

* * *

Zaproś mnie do Pruszkowa
to już nie musi być telegram
i straszenie ciężkim stanem zdrowia

Pierwsze kółko zrobimy wokół pałacyku Sokoła
nie pozwolisz się pocałować
znów wypomnisz że śmierdzą jeszcze piwem
które wypilem w pociągu wbrew zakazom
i na oczach wszędobylskiego monitoringu

Będziemy milczeć
na żydowskim cmentarzu
gdzie zdejmujemy z serc kamienie i położymy na
nagrobku

choć to nie nasza bajka
przystaniemy przy grobie Lusi i Felka Zombergów
którzy pewnie z matką tak wysoko że już wyżej
nie można

pomilczymy z trawą
gdzie często przyklękał ich ojciec
i zielsko mężnie odrastało

potem pokażesz mi fabrykę ołówków
skłamiesz że to właśnie tu produkują też te
zaczarowane

a ja uwierzę że narysuję ci respirator a może
nawet trzecie płuco

kiedy dalej milcząc
staniemy w Tworach przed niebieską
Matką Bożą Częstochowską
która tak długo śniła się po nocach Wisłockiemu
aż przestał się bać ognia i kobiet
uświadomię sobie skąd kolor Twoich oczu

na koniec zostawimy sobie rzekę
to Utrata

na zawsze?

Marta Kubińska

Kętrzyn

„Nad Utratą”

U t r a c i ł a m oddech, gdy przysiadłam nad
pruszkowską rzeką.
Jako jedna z nielicznych dostrzegłam, jakie w jej
nurcie żyje piękno.

Tak zapatrzona w Utratę bez granic,
wszystko, co było obok, miałam za nic.

U t r a c i ł a m myśl i stałam się jednością z tą
rzeką,
zamknęłam oczy i nie miałam nic pod powieką.
Bez zastanowienia wkroczyłam do zimnej wody,
a to był już czas najwyższy na Szczere Gody.

I rzeczywiście - przyszła nadzieja,
odpłynął smutek;

taki to był mej chłodnej kąpieli skutek.

W zgodzie z Utratą udałam się do brzegu
i od tamtej pory przestałam żyć
w ciągłym biegu.

Pojęłam co ważne nad rzeką w Pruszkowie
i przez to zostawiłam tam serce moje.

Wrócę nie raz, choćby na księżyc odbity w rzece
popatrzeć,
żeby w pamięci wody Utrata mogła mnie zapleść.

Maria Wosik

Myszków

PRUSZKÓW

Przez to miasto wciąż suną
Różne towary
Umieszczone w wagonach
Stukających po szynach
Założonej przed laty
Kolejowej arterii,
Ówdzie nazwanej dumnie
tą Warszawsko – Wiedeńską

Natalia Cygal
Wrocław

* * *

Historii karty
rozwiane przez czas
zapomniane.
Gdzie Znicz zapłonął
istnienia
ziemia pochłania.

Kropla
kamień spada
czerwoną strugą
wolność
lecz wciąż kajdany.
Szesnastu nadzieja
umiera.

Koniec.

Rozkwita świat
szczęście
życie powraca.

Marek Brymora

Kalisz

* * *

Skąd nazwa - nie wiadomo
bo nie od śnieżnego prószenia
ono przez „ó „

niezłe miasto
kumpel Warszawy
bliski krewny
ledwie parę kilometrów by być
Warszawą - Pruszkowem

podchodzi do mnie facet
pyta o konkurs Norwida
poeta a nie
o zgrozo
mafiozo

Zofia Grabowska-Andrijew

Chodzież

W PRUSZKOWIE

Zanurza się w ciemność majowa zieloność.

Zimny dreszcz budzi tryl słowika w parku
skażony wspomnieniem „Słowika”...

Nad Pruszkowem zawisła mroczna chmura
czarna niesława rodzimych mafiozów -
i skrycie świadomość przenika.

A ona mówi, że nie tylko horror,
że Poezję znajdzie, kto w głębię wnika
- ten brylant wśród twórców człowieka.

Bo Pruszkowianom Norwid czyni honor
i wiersze śle im mafia - poetycka.
To tu właśnie ktoś na nie czeka!

Iwona Świerkula

Warszawa

Archipeląg pruszkowski

wszyscy jesteśmy wyspami
niektórzy uwięzieni między
Herbapolem a L'Orealem
okrążamy czas zakolami Utraty
wyspami steruje się ciężko
są za mało zwrotne

z drobnymi szczupakami
tam gdzie wybielały topole
układamy Potulickie archipelagi
wylęgamy się w sercach
aby co suche stało się mokre
układamy w deszcz i płyniemy ku Bzurze

Andrzej Wołosewicz

Warszawa

**Rano, w drodze po gazetę przy Placu Kościuszki
w Pruszkowie**

na murku od miesięcy ten sam kloszard
jego ruchy postawa i sposób siedzenia
to cała encyklopedia ludzkich nieszczęść

obok paru obszcymurków bezrobotnych z wyboru
wiem, bo swego czasu chciałem im zapłacić
za wnoszenie parkietu na trzecie bez windy

różne myśli jak różni ludzie i ich nieludzkie losy
a w gazecie na pierwszej stronie wojenne lęki
między uśmiechami gwiazd a wzrostem notowań

patrzę ukradkiem na Ciebie, Kloszardzie
jak pod kraciastą koszulą w kolorze ziemi
pulsuje Twoje serce - gołąbek niepokoju

Mariola Słońska-Strach

Warszawa

DROGA DO DOMU

Droga daleka za mną,
a przede mną Pruszków -
to już prawie... mój dom.

Zobaczę jeszcze sad,
lotnisko, znajomy płot.

A potem wreszcie ciebie -
z herbatą, na schodach,
owiniętego w koc.

Czekałeś tu długo,
za długo - uwielbiam to.

Wiem, będzie słodko, pięknie,
jak kiedyś, jak zawsze
i dasz mi bukiet gwiazd,

Zaniesiesz do łóżka,
zaśnie prawie cały świat.

Tadeusz Dejnecki

Płock

Wieczór w Pruszkowie

zachód słońca tkany różowymi obłokami
rzuca ostatnie blaski na kościelne wieże

wiatr od Utraty niesie zapach bzów
karmi nimi schadzki miłosne
figlarnie muska włosy szyje ...

w Parku Potulickich kasztany i jarzębiny
rozczulone wieczornym śpiewem ptaków
szepcą i całują się tkliwie

sklepy - rzucają luną swych neonów
na kibiców wychodzących z hali Znicza

zaprasza płynąca ton dźwięków
z kawiarnianych dyskotek

lampy uliczne rozpraszają mrok
witając wychodzących z nor
na żer hieny miejskie

coraz ciemniej...

przemykają ci
co stracili równowagę duszy
których zatrzymał czas

zasypia miasto
gasną świece ostatniej modlitwy

księżyc w pełni toczy się po niebie
słuchając szumu glinek żbikowskich

Dominika Widomska

Biadaczka

Pałac Sokół

przywiozłeś mnie tu
pokazałeś

miało być słonecznie
a z nieba i fontanny mżyło

miało być ciepło
a wiatr gnał przez pusty plac

miało pachnieć wiosną
ale deszcz przykrył wszystko

miał być piękny Sokół
i był

Magdalena Dryl

Katowice

PRUSZKOWSKI PARK

Zaplatana w konary stuletnich drzew
Błądzą spokojna po parkowych alejkach
Już nic nie czuję bólu strachu żalu
Czymże są one wobec historii
Tu tyle łez wylano tyle słów tu padło
Wszystko ucichło minęło po latach

Spoglądam w oczy stawów cichych
Szukam swego odbicia w ich tafli
Jestem przejrzysta jak woale wody
Biegnę przed siebie jak liście jesienią
W nurtach Utraty gubię swoje troski
Oczy zamykam słuchając drzew szumu

Jestem tu jestem i wciąż przecież żyję
Chociaż włos siwy ozdabia me skronie
Wciąż jeszcze marzę snię wspominać
Choć moja pamięć stulecia nie sięga
W parku zostawiam wszystkie troski
Wracam do domu znów pełna nadziei

Aleksandra Przybyło

Rakszawa

Pruszków

Na horyzoncie rysuje się

Zamek wielkiego królestwa.

Z rozkazu jej wysokości

- Warszawy -

Nakazano opuścić zwodzone mosty

- Aleje Jerozolimskie.

U wrót już cwałuje, lśniąc zbroją,

Błądny rycerz, bohater Utraty

- Pruszków.

Małgorzata Siemieniuk

Łapy

PRUSZKÓW

W tym mieście inaczej pachną drzewa,
wiatr gra srebrzyście na strunach tęczy.
W falach Utraty niebo się chowa,
park tonie w barwnych kwiatów naręczach.

Jakże bym chciała stopami wskoczyć,
w zimne kropelki soczystej rosy.
W woal świeżości dłonie zanurzyć,
babiego lata rozpuścić włosy.

Ludzie są tutaj wręcz doskonali,
smak mają, ciepło, wrażliwe dusze.
Tu każdy skwerek, fontanna, stawy,
żyją okryte milionem wzruszeń.

Tu chcą powracać z sercem na dłoni,
niczym bociany do starych gniazd.
Tu niemal wszystko swoisty ma smak,
tu niech zatrzyma się dla nich czas.

Agata Bańkowska

Jaworzno

SEN O PRUSZKOWIE

witaj w moim śnie
nie pytaj
skąd i czemu
po prostu przyleciałam
na skrzydłach pragnienia

przywitaj mnie
jak dawną kochankę
pocałunkiem wiatru
drzewami obejmij nagimi
przypomnij morze
brzękiem fali
płynnym turkusem Utraty
kolebką ryb
księżycem zaśpiewaj mi
serenadę
przygrywaj świerszczem-
strażnikiem stadionu
by w parku
wyznać mi miłość

obiecuję
wracać do Ciebie
każdej nocy

Anna Piliszewska

Wieliczka

cegielnia Hosera, kołysanka

dłaczego mnie tu przywiozłeś? w innych,
odległych miejscach inne młode kobiety mają
lepiej
trzewiki, nowe chustki i wstążki, ich mężczyźni
nie cuchną
wonią gliny i błota, a ich palce nie grubną od
mozolnej roboty,
czujesz jak się porusza dziecko pod moją suknią?
wilgoć
idzie od wody - czujesz ten dziwny chłód?

*mój żołądek skurczony, miska nadal jest pusta,
gdzieś daleko
kobiety hojnie kraszają słoniną gotowane kartofle.
myślę dym
nad cegielnią o barwie naszego snu. lecz cóż ty
wiesz
o świecie, cóż ty wiesz o barwach; jesteś tylko
kobietą.*

powiadają, że cienie
chwieją się
nad Utratą że tam gdzie się obraca
w prochy Swansek de Praskow, nocą rusza się ziemia.

*glina zmienia się w cegłę, cegła zmienia w ścianę,
w dołach
wody przybywa nocą na gliniankach,
śnił mi sen o skrzydłach wielkich niemych łabędzi,
mały
syn pierworodny, rzepy długie zagony, a to
pomyślna
wróżba, otrzyj mąkę z policzków - z cegieł ściany
już rosną,
śnił mi się kary rumak w złożonym czapraku.*

jedz do syta i zaśnij, zaśpiewam ci kołysankę
o domu z palonej cegły, tak by mógł ci się
przyśnić,
wyśpiewam ci sen o wodzie i popłyniesz Utratą
tam, gdzie wznosił się zamek, gdzie wśród
gęstwy
gałęzi zięba gniazdko uplata.

*glina zmienia się w cegłę, cegła zmienia w ścianę,
w dołach
wody przybywa nocą na gliniankach, i widzę
w myślach
miasto - mości się w mojej głowie - zmienia
w rozgwar i szum...*

Ewa Galoch

Turek

Wokół pałacu Potulickich w Pruszkowie

Nasza obecność - niczym miecz - rozdziera
zasadzkę teraźniejszości.
Zanurzamy się w dziewiętnastowieczną jesień
jak w tunel dojrzałego owocu.
Tylko blaszany rechot komórek kaleczy jasne
ściany dworu
niczym wypłoszone z gniazda szerszenie. Po
trzecim kieliszku szampana
pełnie brzegiem wieczorowych spódnic. Druhny
kołyszą się jak przy walcu. Przyjaciel rodziny
nerwowo strzępi wstążki
różanych stroików. Nieznajomi strzelają
spojrzeniami, witając
zazdrośnie weselny korowód. Słoneczny zapach
kolumn
gryzie drżące palce pana młodego: podświadomie
szuka fontanny.

Po wszystkim - panny młode - rozrzucają muśli
nowe welony
jak babie lato wzdłuż ścieżki przy Utracie. Na
wielobarwny park
otwierają się zmysły, przy każdym mostku
rozogniony Kupidyn

przekazuje oddech ślubnym fotografom.

Guwernantka
z sepiową parasolką płoszy dzikie kaczkę; student
architektury
na nowo szkicuje figurę Maryi na wyspie. Czy to
prawda, że hrabiowie Potuliccy
byli tylko trochę ładni, średnio inteligentni -
a potrafili
zaklinać stada gniadych klaczy? Roznosili ślady
życia
na starych widokówkach. Ledwo poznane kobiety
pod ich kłusem,
nieświadomie wyciągały malinowe kostki cukru
o wyostrzonych brzegach
i cięły usta jak lód w parkowym stawie. Bo ból
przemijania nie mija,
jedynie chowa się w głębi duszy niczym
drapieżne korzenie
wiązów Karola Sparmana. Naznacza piętnem
niedopowiedzeń
nawet ramy pejzaży.

Legendami obrastają salony, drżą woskowe łyżki
między przysięgami wierności. Przeszłość
i współczesność
mieszają się. Ryk samochodów traci siłę
wśród klasycystycznych symboli.

Krzysztof Rejmer

Warszawa

Dymarka (lament)

moje łono wygasło

bo nie masz już tego
który by żar we mnie rozpałił

gdzież rzymscy legioniści i Waregowie
gdzież arabski kupiec i celtycki druid
gdzież wajdelota Litwin

i Czudź za nim wszelaka

gdzież nasi Popielidzi i Myszkowie rodzimi
gdzież zastępy dzikich Hunów
gdzież owi kowale którzy równi bogom
młoty swe wznoszą popod gwiazdy wysoko...

gdzieżeście wy wszystkie dziatki moje

dzielny synu mój pierworodny
ostrzy mieczu
który w twardym boju złamany
może sławy bohatera zażywasz w Walhalli
albo przez poetów zapomniany
o jelcu oszpeconym strupami czasu
śpisz pokąsany rdzą
na kwaśnym posłaniu z torfu

gdzieś...

w jutlandzkiej obczyźnie

córko moja siekiero
któraś mazowieckie lasy po horyzont
niezmierzone latami trzebiła

radlico
dziecię moje najmilsze
króráś każdej wiosny
gryzła kmieciom glebę
pod nowy zasiew

igło obrotna i niepozorna spryciuło
ty mała niesforna diablico
któraś tylu kobietom palce pokaleczyła

nożu którym kapłan zręcznie
otwierał szyjną tętnicę zwierza żeby ta ofiara
tchnęła życie w płynącą z brzucha mego strugę
żelaza
czerwoną jak krew

ośleplam i nie widzę was wokół mnie
a łono me zarosło
płoną trawą okrutnego czasu
zasypał je piasek
i nie masz już tego który je ożywi

wystawiona gawiedzi na ciekawość
obudzona z letargu niebytu
łopatą archeologa pohańbiona
stoję przed wami
z tajemnic mych najskrytszych odarta

opisana martwymi słowy
które nic o mnie nikomu nie powiedzą
uwięziona w muzealnej gablocie

więc patrzcie:
oto ja
żelazna dama

Stanisław Wasilewski

Żyrardów

Pruszków i księżyc

Księżyc opatulony
we własną słodycz
schyla się nad miastem nisko
rozgryzając codzienność
czołem rozpromienionym błyska
A pod nim jak szafa ciemna
domy i drzewa klękają
jarzą się w jego poblasku
jak kamień
zmoczony strugą wody

Grażyna Tatarka

Pruszków

Terroryzm nie jest religią

1.

Europo! spójr, nastaw uszy,
Bałkański szlak nasiąkł niebezpiecznie.
Ziemę rozmaślił deszcz, a oni idą ku ogrodom róży.
Tysiące butów co dzień rozmiękcza ziemię.
Ona wchłania zwątpienie i wąpiących.
Exodus ku wolności, bo ich domy - kikuty.
Niosą ze sobą prawo szariatu,
Niosą Al-Kaidy przesłanie. Bez kompromisu.
Ale są wśród nich, którzy nie chcą spojrzeć w oczy
katu.

Modlą się o kobierzec łąk, o stół z jedzeniem,
O baldachim anioła nad spokojnym snem.
Ci niosą ból i przebaczenie.

Stoją u bram leniwej, sytej Europy.
Czy w moim domu, zdejmą obraz Matki Boskiej
Częstochowskiej?
Jak ich odróżnić, ile... Czy ludzi liczy się w kwoty?!
Czy tradycję moją zmieniają...
Tradycja? A co słowo oznacza? Cokolwiek
oznacza, nie burz mi jej.

- *Każdy chce być wolny* - mówiłeś tuląc syna.
Europo! Przez tysiąc lat byłaś szachrajką granic,
W wojennych przemarszach. Ale nie byłaś kolorowa.

Europo! spopieli cię słońce w afrykański głód a
czarnoziem w piasek.

Czy to zamiar Boga...

Przyjmij ich, by gen nienawiści i werset z Koranu
Przeistoczył się w symfonię dla ucha Boga.

Wtedy Wieża Babel rozplącze języki,
w rozumiały narzeczach, dla ładu.

I polubimy siebie od nowa.

2.

Strach obezwładnia mój dom.

Oni idą zachłanność z nimi idzie, niebezpieczny
pogrom.

Widziałam gigantyczną falę prósb i buty,
Pożądliwe dłonie i oczy zdejmujące mi bluzkę.
Boją się ich, europejskie dziewczyny, idąc przez
park jesienny, rudy.

Kołyszą się biodra zalotnie, nieświadome zagrożenia.

One zawsze były wolne. Nietykalne.

Arabscy mężczyźni zagarniają je władczo.

- *Jeśli jesteś głodny, zabijesz dla chleba* - patrzyła na
ciebie kamera.

Widzę miasto namiotów i płaczące dzieci.

W tej części migracji wreszcie pojawiły się kobiety.

Dotąd, w marszach, widziałam młode ciała
mężczyzn, jak dęby strzeliste.

- *Uciekamy, bo widzieliśmy śmierć sąsiadów, boimy
się o życie!*

- *A wasze żony, matki, wasze dzieci zostały pod
parasolem bomb!*

- woła Europa.

- *W Syrii byłem nauczycielem... mój dom...*

- długi monolog.

A ja muszę sprawdzić: kim jesteś, czy mówisz
prawdę.

Europejska demokracja z przerażenia stawia
zasieki.

Moje kolczaste słowa bronią otwartych bram.

Muszę sprawdzić, czy nie jesteś tajny wysłaniec,
jak nasi z bezpieczni.

Nie przejdę na islam.

3.

W moim mieście są gościnne domy i spokój na
ulicach,

Chłopcy już utemperowani...

Lecz bezrobocie turla się i chleb w śmietnikach.

Moje miasto nie boi się odmiany, ma stuletnią
tradycję.

Już przemaszerował Rok 44. Obóz Dulag 121 -
przejściowy dla Warszawy.

Lecz ja stawiam pytania.

Jak mam się z tobą podzielić przestrzenią,

Gdy błysk strachu zamyka drzwi, a słońce znika
w nieboskłon krwawy?

Czy klęknieś ze mną w kościele Świętego
Kazimierza,

Aż modlitwy nas zmienią...

To dobre miejsce, jeśli ku niemu zmierzasz.

Namioty. Czekanie na dalszą dal. Koczują by
ocalić życie.
Który to już miesiąc, tysiące ludzkich istnień
podąża...
- *Tato, gdzie te zielone ogrody?* - pyta syn taplając
się w błocie.

Co wiesz, o sobótkach świętojańskich, o wiankach
na wodzie,
O Parku Potulickich i pięciu stawach?
Mam jeszcze kredki „Bambino” choć Majewski
już ich nie wytwarza.
Dzieci lubią kredki. A ty lubisz bazar kolorów i
zapachów.
Jutro mecz na *Zniczu* pospolity, można przeżyć
inaczej, gol się zdarza.

Dziś była relokacja, mam dla was bilet. Czy
kierunek znasz?
Uspakajam swe sumienie. Nie muszę być Piłatem.
Tylko nie każ mi nosić burkę!
Nie jestem twoim przerażeniem ani sztyletem.

Syn trzyma cię i świdruje czarnym okiem moją
słowiańską twarz.
Jego oczy jak dwa zapalniki zamachowca.
Odbierasz bilet.
- *O! ja chromołą! Do Pruszkowa!*

Postscriptum

Cezar: alea iacta est /kości zostały rzucone/
22 marca 2016

Po zrobieniu poprawek, rozmyślałam nad zmianą tytułu „Rubikon”. Włączam telewizor.

W Belgii Czarny Dzień. W Brukseli zamachy na lotnisku i w metrze.

Komunikat terrorystów: „Jesteśmy niezniszczalni”.

Są ofiary śmiertelne. Sami wiecie jak było. Z tej tragedii wiersza nie będzie.

Teraz napisałabym inaczej.

Zuzanna Wójcik
Kąty Wrocławskie

* * *

Proszę to przeczytać
Rękopis z rycerzem już stracił ważność
Uciekł i schował się w pałacyku
Słońce jeszcze tam nie dotarło
Zaprosiłam więc światło Księżycu
Który chce złożyć hołd wszystkim 121 poległym
Ów blask ciemności na brukowanej scenie
Widziała to Pani?

Tomasz Kula
Trąbki Wielkie

* * *

To od Pruszkowa rozpoczął się głośny „Proces
szesnastu”

cios w polskie państwo podziemne
nie brakowało tam nigdy odwagi aktów
w jednej chwili upadły ideały wielkie

Marzenia o wolności tak boleśnie pogrzebane
poprzez pokazowy proces
winni zostali wskazani jeszcze przed
rzeczywistym rozdaniem
sprawiedliwość nie istniała, to był nonsens

Jednak mimo przeciwności
i umierających ideałów
zawsze byli w kraju obecni ludzie, którzy nie
wyrzekli się polskości
i nawet w obliczu śmierci nie znieśli jej
ze sztandarów

Nasz kraj zawsze powstawał z kolan
i odradzał się jak feniks z popiołów
nieprzemijająca odwaga, miłość do Ojczyzny
i silna wola
wolność wywalczona w bólu, w znoju

I choć nie jest ona wywalczona raz na zawsze
nikt jej zdobycia nie jest w stanie zatrzyć
nasi przodkowie oddali za wolność marzenie każde
i co by się nie działo nie pozwolimy jej sobie
wydrzeć.

Czesław Markiewicz

Zielona Góra

Lot nad Pruszkowem

tu jest rzeka, jeśli nikt nie wie jak się nazywa -
to na pewno
nie jest utraconym renem; nad głową zgarbiony
kościół świętego kazimierza:
więc wszyscy wdychają zapach nadziei, ale
boimy się
używania zaimków dzierzawczych - - -

u podnóża tutejszego świata park. nikogo nie ma
oprócz potulickich tylko jakiś
nietutejszy bóg uniemożliwia zerowanie
zamorskim gołębiom; ktoś prosi
o wsparcie: nie rozróżniam smaku jego języka,
nie znam też drogi do najbliższego
przystanku - - -

ostatni pociąg odjechał w wigilię nietutejszego
milenium; chociaż
nikt już nie liczy: ile kasztanów zakwitło
tej wiosny, dlatego
żywym tutaj miejscem jest cmentarz dawidowy;
a z lotu ptaka
widać twój kolor oczu oraz linie papilarne
schowanego między
palcami kciuka - - -

w istocie: nic nie jest istotne, poza tym że po prostu
tutaj. tylko ja jestem nadzwyczajnie w pierwszej
osobie liczby pojedynczej (...)

Grzegorz Chwieduk

Kępice

KOBIETA Z PRUSZKOWA

przysiada na brzeżku ławki
wystawia twarz do słońca

wkoło niej
dźwięki miasta
krzyczącego
wirującego karuzelą
błyszczących samochodów
i spiralami rozmów

stara się
nie oglądać za siebie
choć czuje w środku
dużo niewypowiedzianych słów

spotkała w życiu Adama
który nie był darem niebios
wierność traktował jak stare gacie
(„skonsumował” niejedną ślicznotkę)
zrobił w domu taki sajgon
że do dzisiaj nie wie
jak mogła przeżyć
to jego picie i bicie

rozpad małżeństwa
został przypieczętowany literą prawa

zachowała śpiewną mowę
miętkość ruchów
oraz pogodny charakter
które wpływające lata
jeszcze uwydatniły

teraz
gdy spokój gra jej w duszy
wygląda coraz młodziej

nie dziwota
że lubi się odpicować

Bogna Kozłowska
Czarna Białostocka

* * *

być może i w Pruszkowie
widziałam lub nie ten kościół na wzgórzu
może to nie w tym
lecz innym parku
staruszka wróżyła przechodniom z ręki
wzdłuż Utraty
w cieniu białej topoli
może nie z ręki
ale na pewno tutaj
wyciągnęła przeguby dłoni
jak do modlitwy
tylko jednym spojrzeniem
nie słowem
zwarła całą przepowiednie
to jakby ciągle na nowo zdawać sobie sprawę
z istnienia świata poza zasięgiem myśli

Ewa Włodarska

Tykocin

Jam session w *Ucieraniu Treści*

*Może nie dziś, nie jutro, ale
wkrótce – i to na całe życie
Z filmu Casablanca*

Wiąz widziany pod światło przypomina cytrę,
błyszczą struny. Graj, siostró, za chwilę
wygwizdziesz
melodię dla jazz-bandu. A później dotkliwsze
będą dźwięki ragtime'u, mamy czas zeszywnieć,

dlatego dziś bawmy się nad Utratą. Dzisiaj
cudnie jest nam w tych rytmach. *Dżoana, trzy
whisky.*

Zanim kapryśny lipiec rozpuści solistę
w haustach szkockiej, zatańczmy swing, swing.
W mordę przyrznie

jakiś gach przypadkowy na obcej mieliźnie.
Może pryśnie? Wieczory są dżdżyste, o świcie
wkręcmy się na toplistę jak słony manifest.
Jeden odcień za drugim. Jam session rozbłyśnie.

Teodozja Świdorska

Opole

Pruszków

*Miasto z pozoru zwyczajne
jak wiele innych w Polsce
nawet nazwą tak brzmiącą
dzieli się z tym w Opolskiem
u zarania niemal te same
poróżniło „o” kreskowane.*

*Nic jednak nie poradzę na to,
że właśnie miastu nad Utratą
udało się mnie zaskoczyć
niezwykle bogatą historią.*

*Ktoś życzył mu 100 lat i proszę
trzask prask - spełniło się
czy w zdrowiu - różne bywały stany
szepcą ludzie, drzewa, ściany
i napis na murze zatrzymany:
„TĘDY PRZESZŁA WARSZAWA”
nie tylko dla pamięci pruszkowian
trudna i ważna to była sprawa.*

*Widywano tu kiedyś Korczaka,
gdy wpadał do Naszego Domu
jak zwykle nieść innym pomoc,*

*czy ślady dawnego świata -
dwór Potulickich, pałacyk „Sokoła”,
które można jawnie lub po kryjomu
szkicować siadłszy z ołówkiem
Majewskiego na ławeczce w parku -
otulonym drzewostanem dookoła.*

*Jakże w pasażu wspomnień lirycznych
ominąć chłopca, który tu mieszkał
późniejszego Skamandryty
młodego Serafinowicza Józefa Leszka
w Pruszkowie pierwsze kroki stawiał
i wiersze najpierwsze „Na złotym polu”
a potem „Po różnych ścieżkach” chadzał
aż w świat go życie poniosło daleko -
znany i ceniony to poeta - Jan Lechoń.*

*O mieście tym krążą też inne wieści
mające w sobie coś z włoskiej natury,
o których milczy miejscowa biografia
skrzętnie tuszuje je pruszkowska (...)
straż miejska
dbająca o ład wszelkiego szczegółu
ale podróżny zorientuje się sam -
po znakach
lub po przejściach,
że Pruszków zaczyna się tam,
gdzie kończą się Reguły.*

Stanisław Grabowski

Warszawa

WIECZÓR Z NORWIDEM

Nie będzie wieczoru z Norwidem,
w ostatniej chwili
został odwołany.

Podobno poeta przyjechał do miasteczka
niezupełnie trzeźwy.
Widziano go z kuflem piwa,
w towarzystwie miejscowego lumpa,
co się podaje za artystę
(w dorobku cienki tomik, a w nim trzydzieści trzy
wiersze,

ale to było dawno, kiedy się nie rozpił,
nie pociął raz, drugi i czwarty,
nie wybijał szyb w MacDonalddie).

Ale wróćmy do Norwida,
który nie spotkał się z czytelnikami,
choć obiecywał ńęcony wysokim honorarium
i przyjęciem u burmistrza.

U szatniarza została paczka jego książek,
na których nie złożył autografów,
lub też kilku obojętnych słów
(Miłemu, Sympatycznemu etc.),

byłby to cenny dowód jego obecności;
a księgową umowę podarła na strzępki.

Ale może to i dobrze,
że nie odbył się wieczór autorski
w niedogrzejanej sali Domu Kultury w P.,
z energooszczędną żarówką pod sufitem,
gdyż na spotkanie z poetą wybierały się 3 osoby,
słownie: trzy (nauczyciel fizyki,
młodziutki wikary i krostowaty licealista).

Małgorzata Wątor

Gdańsk

/ o Pruszkowie, Panowie słów kilka - opowieść
z humorem /

Opowieść tą jak Szekspir zamknę w miłosnej
intrydze,
Między śmiercią a życiem,
Zdradą a namiętnością,
Wszystko to będzie zasnurowane miłością.

Jak Tuwim, przed laty o Łodzi pięknie pisał
„Tu usłyszałem burz pierwszych grom,
I pierwsze muzy szelesty”
Tak ja do Pruszkowa chcę wracać już dzisiaj!

Żadne miasto moich słów dotąd nie zamknęło
wehikule czasu,
Jakim jest papier. Co droższy mi jest od kaszmi-
ru, lnu czy jedwabiu!
Ojczyznę się dla mnie stał, domem jak zajazd
w Soplicowie,
Mimo, że ja nigdy nie miałam swego domu na
drodze!

Oh, Pruszków. Z ciemnych interesów słyniesz
Szczyć się poezją! bądź farbowanym lisem!
O twoją uwagę na pióra walczą poeci z całej
Polski

I mnie ta walka popchnęła przez miasta po
wioski.

Wpadam do Ciebie, niczym w ramiona kochanka.
Na koniu z pióra, a z rogu gra mi Pruszkowianka.

Agnieszka Mitura-Bagińska

Puszczew

* * *

W tej kamienicy traciliśmy siebie.
Przez dni siedem.
Namiętność z nienawiścią jak syjamskie siostry.
Okien nikt nie zamykał,
Pruszków słyszał
to wszystko. Wpuszczaliśmy tramwaje, wiatr
grudniowy ostry.
Gołębie na ulicy zjadały
okruchy
krzyków i pocałunków spadłych
z parapetu. Ty spałeś, a ja w oknie z ciepłą
w kubku kawą, obmyślałam plany zemsty
I odwetu. Ona mieszka na Rozbrat
tuż obok Herberta.
W pałacyku Sokoła dotykała
kwiaty. Dotykała inaczej niż ja je dotykam.
Zbiera białe kamienie
nad brzegiem Utraty.

Inna jest a ja inna , ale ze mną dłużej nocnymi
ulicami miasto przemierzałeś.

Przecież cię nie zmuszałam .
Sam dłoń moją brałeś.
Kiedy już wytracimy siebie tak do końca.
Zostaną na ulicach ślady naszych śladów.

Nie chodź po nich z nią razem.
Zmień miasto na inne.

Niech to pozostanie moje...
i niewinne.

Grzegorz Żak
Studniska Dolne

„Wiersz na drogę w mieście P.”

Dziś na prasowej konferencji
Ważny dyrektor w formie hasła
Przedstawił wynik swej inwencji
„Załątać wierszem wątki asfalt”

Mowa zaś była o dróg stanie
Bardziej dziurawym niżli budżet
Wszak tylko wiersze są dziś w stanie
Sprawić by było tu ciut równiej

Wiersz nad poziomy nam pozwoli
Wznieść się i dróg ominąć dziury
Dzięki wierszowi mniej nas boli
Widok pękniętej zimą rury

Bo czymże połamany resor
W obliczu prawiecznego cienia?
Słowa poety ważne nie są?
Ważny jest defekt zawieszenia?

Wiersz nas uniesie przez wyboje
Jak niósł nas przez historię krętą
Kolein (losu) się nie boję
Wiersz zmaże zimy białe piętno

Wiersz metaforą szlak odśnieży
Posypie śliski lód rymami
Najlepiej jedzie ten, kto wierzy
Nie czyta dziur między wierszami

Romantyzm narodową dumą
A nie męczący pozytywizm
I wiersz nie taki drogi w sumie
Poetę byle czym wyżywisz

Więc załatajmy wierszem asfalt
I nie wpadajmy w dziur depresję
Kiedyś armaty zamiast masła
Dziś miast asfaltu będą wiersze!

Jakub Małkiński

Warszawa

WRACAM Z RADOŚCIĄ

Jechałem koleją,
za oknem drzewa.
Obraz piękny -
podziwiałem.

Przy mej nodze pies,
druh wiemy.
Wychodzę na stacji -
nie ma go.

Burku, Burku -
gdzie jesteś?
Nie słyszę go.
Co się stało?

Po dniach kilku -
sygnał radości.
To Pan z Pruszkowa -
znalazł Burusia!

Pruszków - ciocia Marysia,
gorące kakao, pyszna szarlotka.
Długie spacery -
cudowne przeżycia.

Wracam do krainy dzieciństwa,
odbieram Burka -
idę na spacer.
Wolniej piesku.

Rozkoszuję się,
wracam pamięcią.
Potulik - co za drzewa,
piękne łabędzie!

A ten pałac!
Wybitny, przepiękny!
Idę wzdłuż Prusa,
zachwycam się.

Co na Wojska Polskiego?
Jakie zmiany!
Park Kościuszki -
ile młodych!

Co za miasto,
co za ludzie,
co za klimat,
co za przeżycia.

Tędy szli -
w trakcie wojny.
Tu byli,
tu bali się o życie.

Znam tę historię,
jeden uciekł.
Chyba przeżył,
łzy mi lecą.

Miasto doświadczone,
krwią splamione.
Teraz pięknieje -
budzi mój podziw.

Buruś, nie szczekaj!
Podoba Ci się?
Mi też.
Ale wiesz...

Tu jest dworzec PKP,
zaraz mamy pociąg.
Jedziemy -
ale wrócimy.

Mirosław Soczówka
Sosnowiec

WIWAT PRUSZKÓW

Sto lat dla Pruszkowa, radosny płynie śpiew. Biją
dzwony i hymny pochwalne płyną.

Sto lat, miastu wtóruje toast i echo biegnące przez
place, parki i ulice, a odbite od łąk i brzegów

Utraty wypełnia radosne przesłanie Miastu:

„Przed laty z mieściny zakwitło Miasto”

Więc stań do apelu, który tutaj żyłeś, Budujący
domy, parki i ulice.

Niechaj дума wypełnia Was Pruszkowianie, Bo od
starożytności miejsce to znane.

Miasto rodzi się z żelaza i gliny,

Stąd trwały fundament i ciekawa „bryła”. Wiwat

Pruszków, miasto w świecie tak znane. Niech

przyszłe, wieki wzbogacą ludzi, formę!

Małgorzata Dorota Pieńkowska

Malinówka Wielka

Limeryki-Pruszkowiki

Poezja księdza pochodzącego z Pruszkowa
Świat nasz opisuje w bardzo prostych słowach.
Zwali go jak szlachcica
Co dosięgną! księżycyca
Lecz on nie paktował z diabłem - wierszem czarował.

*

Najlepsze nogi świata z Pruszkowa,
Przy nich każdy piłkarz się chowa.
Szyk, precyzja, skuteczność,
Roberta wdzięk i waleczność.
Le-wan-dow-ski! - duma narodowa.

*

Znany Wojciech, co się urodził w Pruszkowie
W co się bawić, zawsze chętnie ci podpowie.
Czy z basistą o szczytach z Krysią marzysz,
Czy robisz swoje z uśmiechem na twarzy,
Przyjdzie walec i wyrówna ci to wszystko w głowie.

Marian Mahor
Warszawa-Wesoła

BALLADA RAPERA Z PRUSZKOWA

Idę ulicą w kołnierz wiatr dmucha
W konarach przystają ptaszyska
Po twarzach patrzę ktoś w twarz mi zahukał
Ktoś splunął mi w oczy wyzwiska

A jednak gdy wchodzę w te bory z mozołem
I kiedy marznę na ławce wieczorem
W oddali z gwizdem przejeżdża znów kolej
A w barze koleś mój poległ

Bo tu zawsze jest wesoło
Bo w Pruszkowie fajnie jest
Tutaj kasztan a tu żołędź
Hej dziewczyno kochaj mnie

Od parku Sokoła w szlak leśny w przestworza
Zanurzam się w park Potulickich
Anielin jak zjawa jak dym wyparował
Została jak jazz Ołówkowa

Dotykam tych miejsc w maleńkich okrucach
Z ich aury jak z wody korzystam
Choć kusi Mediolan Irlandia i Dubaj
Wciąż myślę, że tu moja przystań

Bo w Pruszkowie jest wesoło
Bo tu zawsze fajnie jest
Albo z wiatrem albo z tobą
Hej dziewczyno kochaj mnie

Tadeusz Charmuszko
Suwałki

Kraszewskiego 13

Z dumą świergocą
Wścibskie jaskółki
Że tu poezja
Z najwyższej półki
*

Muzeum Dulag 121

Trudny umysłem
Jest do ogarnięcia
Niezwykły ogrom
Ludzkiego nieszczęścia
*

W Pałacu Potulickich

Dzieją się w nim dziwy
Z dozą czarnoksięstwa
Wchodzą pruszkowianie
Wychodzą małżeństwa

SPIS TREŚCI

Ireneusz Jaskólnik	
60 068 mieszkańców Pruszkowa	
Bogusław Olczak	
ART. Tworki	
Marta Jurkowska	
Pod Pruszkowem	
Tomasz Pohl	
Kredki zostały rzucone	
Krzysztof Martwicki	
Pruszków	
Michał Gajda	
Duląg 121	
Bogdan Nowicki	
„Pruszkowskie macewy”	
Magdalena Cybulska	
Kirkut w Pruszkowie	
Maria Mazińska	
Piosenka z Lipowej	
Waldemar Konieczny	
Duląg 121	
Piotr Zemanek	
Kirkut w Pruszkowie	
Lidia Ryś	
spacer nad brzegiem	
Anna Oliwińska-Wacko	
Chwila w Pruszkowie	
Agata Michalec	
Mieszkańcom Pruszkowa	

Jerzy Fryckowski	
*** (<i>Zaprosz mnie do Pruszkowa...</i>)	
Marta Kubińska	
„Nad Utratą”	
Maria Wosik	
Pruszków	
Natalia Cygal	
*** (<i>Historii karty...</i>)	
Marek Brymora	
*** (<i>Skąd nazwa - nie wiadomo...</i>)	
Zofia Grabowska-Andrijew	
W Pruszkowie	
Iwona Świerkula	
Archipeląg pruszkowski	
Andrzej Wołosewicz	
Rano, w drodze po gazetę przy Placu Kościuszki w Pruszkowie	
Mariola Słońska-Strach	
Droga do domu	
Tadeusz Dejnecki	
Wieczór w Pruszkowie	
Dominika Widomska	
Pałac Sokół	
Magdalena Dryl	
Pruszkowski park	
Aleksandra Przybyło	
Pruszków	
Małgorzata Siemieniuk	
Pruszków	

Agata Bańkowska	
Sen o Pruszkowie	
Anna Piliszewska	
cegielnia Hosera, kołysanka	
Ewa Galoch	
Wokół pałacu Potulickich w Pruszkowie	
Krzysztof Rejmer	
Dymarka (lament)	
Stanisław Wasilewski	
Pruszków i księżyc	
Grażyna Tatarska	
<i>Terroryzm nie jest religią</i>	
Zuzanna Wójcik	
* * * (<i>Proszę to przeczytać...</i>)	
Tomasz Kula	
* * * (<i>To od Pruszkowa</i>)	
Czesław Markiewicz	
Lot nad Pruszkowem	
Grzegorz Chwieduk	
Kobieta z Pruszkowa	
Bogna Kozłowska	
* * * (<i>być może i w Pruszkowie...</i>)	
Ewa Włodarska	
Jam session w <i>Ucieraniu Treści</i>	
Teodozja Świdarska	
<i>Pruszków</i>	
Stanisław Grabowski	
Wieczór z Norwidem	
Małgorzata Wątor	
/ o Pruszkowie, Panowie słów kilka – opowieść z humorem /	

Agnieszka Mitura-Bagińska	
*** (<i>W tej kamienicy traciliśmy siebie...</i>)	
Grzegorz Żak	
„Wiersz na drogę w mieście P.”	
Jakub Małkiński	
Wracam z radością	
Mirosław Soczówka	
Wiwat Pruszków	
Małgorzata Dorota Pieńkowska	
Limeryki-Pruszkowiki	
Marian Mahor	
Ballada rapera z Pruszkowa	
Tadeusz Charmuszko	
Kraszewskiego 13	
Muzeum Duląg 121	
W Pałacu Potulickich	